

Lantmännens skördeprognos 2024:

5,4 miljoner ton spannmål

Lantmännen

Årets skördeprognos:

5,4
miljoner ton

Lantmännens prognos för den svenska skörden uppgår till 5,4 miljoner ton spannmål, samt 420 000 ton oljeväxter och trindsäd. Efter fjolårets historiskt sett dåliga skörd om 4,3 miljoner ton spannmål, en av de sämsta på 30 år, är årets skörd den viktigaste på länge. Den prognosticerade siffran om 5,4 miljoner ton innebär att årets spannmålsskörd ser ut att bli en genomsnittlig skörd sett till de fem senaste åren. Summerat över hela landet gjorde den mycket blöta hösten, vintern och våren att vårsådden försenades avsevärt. Detta följdes sedan av försommartorka vilket sammantaget har påverkat den vårsådda spannmålen negativt. De höstsådda grödorna har hanterat förutsättningarna bättre och visar potential för normala avkastningsnivåer. Sveriges största gröda, vall, har trivts mycket bra i de fuktiga förhållandena och vallskördarna är av bra volym och kvalitet i stora delar av landet.

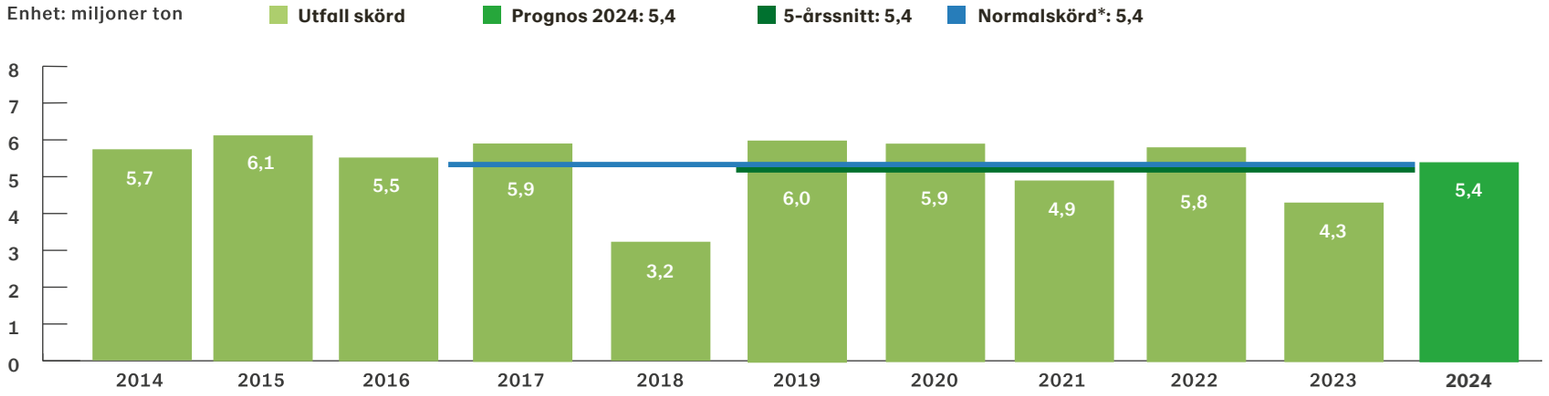

"Ett försenat vårbruk och den blöta vintern och torra försommaren i stora delar av landet gör att årets vårgrödor kommer ge en generellt lägre skörd, samtidigt som höstgrödorna ser bättre ut. Vad gäller kvaliteten på årets skörd har lantbrukarna gjort de insatser som går, men kvalitetsutfallet bestäms till stor del av vädret under skörd."

Per Germundsson
Chef försörjning & försäljning spannmål,
Lantmännen Lantbruk

Skördevolym spannmål per år, Sverige

*Beräknas som snittet på fem år efter att bästa och sämsta åren räknats bort från de senaste sju åren.

Resan mot skörd 2024

Höstbruk

September – november: En mycket blöt höst gjorde att lantbrukarna inte kunde höstså all estimerad areal. Det var framför allt sådden av höstraps som drabbades, men även planerade höstvetefält som inte kunde sås. Den blöta väderleken höll i sig och orsakade en del skada på fälten där vattnet blev stående, men överlag tog sig de höstsådda grödorna igenom hösten bra. En stor höstsådd leder i regel till en hög skörd, givet gynnsamma väderförhållanden, eftersom höstsådda grödor är mer robusta och ofta mer högavkastande än de vårsådda.

Vintervila

December – februari: Vintern bjöd på ett par köldknäppar, men förutom dessa rådde ingen större påverkan från kyla på höstgrödorna. Lokalt drabbades låglänta fält och fält som blev sent sådda hårt av översvämningar under perioden, vilket gjorde att grödor som stod under vatten kvävdes. Delar av västra Sverige och västra Mälardalen var hårt drabbade av översvämningar.

Vårbruk

Mars – maj: Den mycket blöta vårvintern gjorde att vårbruket blev försenat i hela landet. Det var så pass blött att det inte gick att komma ut på fälten för jordbearbetning och sådd. Vårsådden blev också mycket utdragen på grund av perioder av regn. Det ihållande regnet följdes av försommartorka och höga temperaturer vilket gjorde att vårspannmålen inte utvecklades optimalt i stora delar av landet. Önskvärt är att grödan bestockar sig, det vill säga sätter många sidoskott och blir en kraftig planta, men utan regn lägger spannmålsplantan istället sin energi på att skjuta i höjden.

De mer robusta höstsådda grödorna klarade av försommartorkan väl och höstvete, råg, rågvete och höstraps har under våren haft en fin utveckling. I år har svampen gulrost förekommit i höstvetet på grund av den initialt fuktiga vårvintern. Gulrosten gör att bladen gulnar vilket påverkar fotosyntesen och därmed tillväxten.

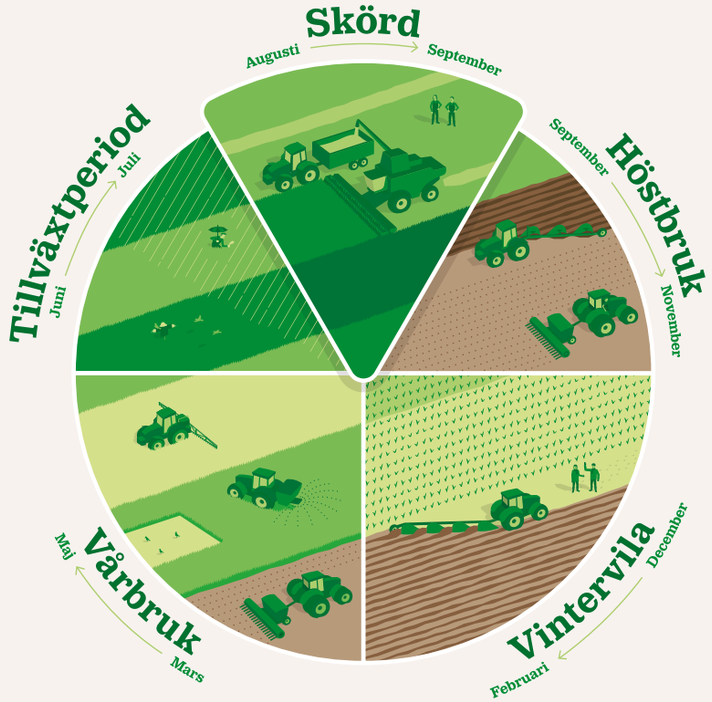
Tillväxtperiod

Juni – juli: Under juni kom det efterlängtat regn i stora delar av landet och de vårsådda grödorna fick chans att samla ny kraft för tillväxt. De höstsådda grödorna kunde sätta många kärnor och utvecklas väl. I västra Sverige kom det dock lite väl mycket regn vilket påverkat skördepotentialen lokalt. Summerat över hela landet ser höstgrödorna (höstvete, råg, rågvete och höstraps) ut att ha en normal till bra skördepotential medan den vårsådda spannmålen (havre, vårkorn och vårvete) ser ut att ha en lägre skördepotential än normalt.

Under försommar och sommar skördas också Sveriges största gröda, vall. Den blöta våren gav utmärkta förhållanden för tillväxt av gräs och lantbrukarna kunde ta stora första vallskördar av bra kvalitet. Regnet i juni innebar också bra återväxt i vallarna och på många håll i landet har man även fått till en bra andraskörd.

Skörd

Juli – september/oktober: Nu önskar sig svenskt lantbruk temperaturer under 25 grader, gärna med lagom mycket regn under början av perioden. Därefter är det önskvärt med uppehåll så att skörden kan bärgas under goda väderförhållanden för att inte riskera kvalitetspåverkan. Lantbrukare över hela landet är nu fokuserade på ett intensivt arbete med årets viktiga skörd och levererar sedan spannmålen och övriga grödor till Lantmännens mottagningar eller lagrar hemma på sina gårdar. Lantmännen har en ledande roll vad gäller spannmålshantering och tar emot spannmål på ett femtiotal platser över hela Sverige.

"Fjolåret var utmanande för många lantbrukare vilket gör årets skörd extra betydelsefull. Odlingsåret 2024 har såhär långt varit bättre, men marginalerna inom lantbruket är fortsatt små. Samtidigt krävs betydande investeringar för att skapa förutsättningar för stora och jämna skördar framgent, vilket är avgörande för ett konkurrenskraftigt och hållbart lantbruk."

Elisabeth Ringdahl
Chef Division Lantbruk,
Lantmännen

Klimatanpassning helt avgörande för svensk livsmedelsförsörjning

Lantmännen har länge arbetat med klimatomställning i enlighet med Parisavtalet som ska vara uppnått till 2050. Vi behöver dock också klara av den konkreta anpassningen till de förutsättningar som klimatförändringarna redan idag för med sig.

Kritiska investeringar

Lantbruket är en av de sektorer som tydligast och tidigast har påverkats av ett förändrat klimat. Fjolårets skörd belyser komplexiteten då många lantbrukare drabbades av både torka och stora mängder nederbörd. Signifikanta investeringar i vattenhushållning med infrastruktur för bevattning och dränering krävs för att klara av ett förändrat klimat.

LRF har tillsammans med Lantmännen beräknat kostnaderna för bevattning och dränering, vilka väntas uppgå till mer än 50 miljarder kronor*. Investeringstakten för att trygga höga och jämna skördar, för en säkrad svensk livsmedelsförsörjning, skulle behöva tredubblas. Stora investeringar som lantbrukarna inte själva kan bära.

Växtförädling är en annan avgörande faktor för att möjliggöra ett produktivt och motståndskraftigt lantbruk. Ett arbete med stort fokus på att förädla sorter som klarar av kraftigare fluktuationer och längre växtsäsonger i ett förändrat klimat liksom mer extrema väderfenomen som torka och översvämningar. Hög prioritet läggs även på bättre sjukdomsresistens. Lantmännen fortsätter att investera i högteknologisk växtförädling, inte minst på Framtidsgården Svalöv där världsledande utveckling pågår.

Den nationella livsmedelsstrategin

Arbetet med klimatanpassning är helt avgörande för svensk livsmedelsförsörjning, och bör vara ett prioriterat område inom den nationella svenska livsmedelsstrategin. Lantmännen agerar långsiktigt och menar att förstärkningar inom områden som innovation, export, beredskap och hållbarhet säkrar en robust svensk livsmedelskedja. Som ett övergripande mål för Sveriges livsmedelsstrategi har Lantmännen förslagit målet om att nå ”handelsnetto noll till 2030”. Den årliga nettoimporten var 2023 cirka 70 miljarder kronor. En målsättning om att nå ett handelsnetto i balans till 2030 ger incitament åt såväl en ökad inhemsk konsumtion som ökad export. Det medför även att Sverige tar en del av ansvaret för att möta ett klimat i förändring och en globalt växande befolkning.

Läs mer om Framtidsgården Svalöv

*Rapporten Kostnader för jordbrukets gröna omställning, LRF 2023

"För att säkra en ökad svensk spannmåls- och livsmedelsproduktion behövs stora infrastrukturella investeringar i klimatanpassning. Primärproduktionen, industrin och politiken har ett gemensamt ansvar att säkerställa detta – det handlar i slutändan om att skapa förutsättningar för svenskt lantbruk, svensk livsmedelsproduktion och om att stärka den svenska beredskapen."

Per Lindahl
Styrelseordförande,
Lantmännen

De största svenska sädesslagen

Vete

Höstvete är den vanligaste grödan i Sverige och efter en regnig och besvärlig höst 2023 lyckades svenska odlare höstså en areal som nästan uppnår femårssnittet. Den genomsnittliga skörden uppgår till nära tre miljoner ton per år. Detta utgör drygt hälften* av den totala skörden av spannmål i Sverige. Höstvete är en robust gröda med generellt god avkastning som främst används i livsmedelsproduktionen. Endast cirka fyra procent av skörden kommer från det extra proteinrika vårvetet. Vete är en betydande internationell handelsvara och står för den största andelen av svensk spannmålsexport. Årets skörd av höstvete beräknas uppgå till cirka 2,9 miljoner ton.

Havre

Varje år skördas drygt 600 000 ton havre i Sverige, vilket utgör cirka tio procent* av den totala spannmålsskörden. Havre är en central gröda för det svenska jordbruket och förutsättningarna att odla havre i Sverige är mycket goda. Globalt finns det ett stort intresse för svensk havre och exportmarknaden efterfrågar i ökande omfattning svensk och finsk havre tack vare vår världsledande kvalitet. Havreskörden 2024 beräknas uppgå till drygt 630 000 ton.

Råg

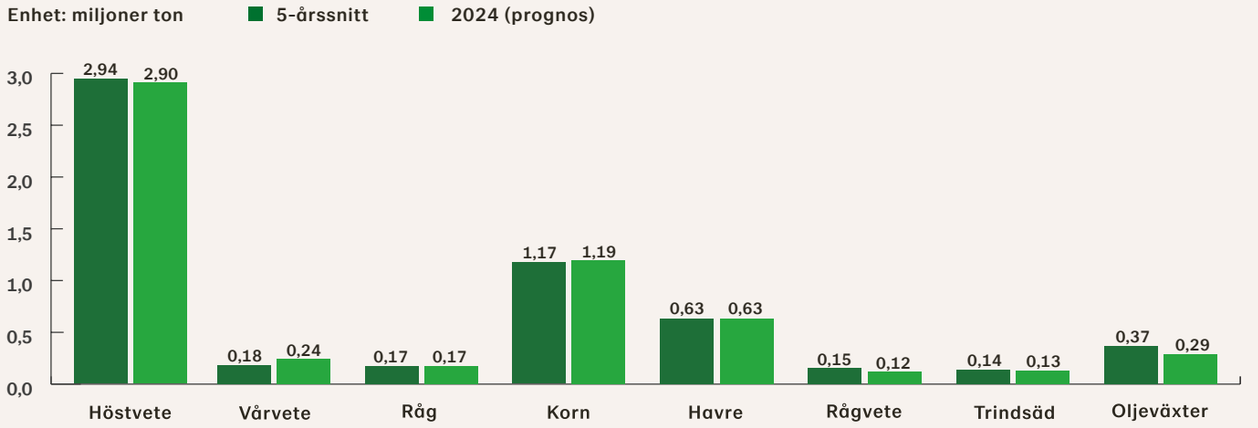
Idag odlas råg på cirka en procent av odlingsarealen i Sverige och i genomsnitt skördas 170 000 ton råg per år, vilket utgör cirka tre procent* av den totala spannmålsskörden. Råg växer snabbt och har traditionellt främst använts för bakning av knäckebröd och grovt bröd som görs på fullkornsråg och surdeg. Årets skörd av råg prognosticeras till 170 000 ton.

Korn

I Norden har korn länge varit en dominerande gröda som främst används till djurfoder, men även som maltkorn i framställning av öl och whiskey. Idag utgör korn drygt 20 procent* av den totala spannmålsskörden. Årets skörd av korn beräknas uppgå till nära 1,2 miljoner ton.

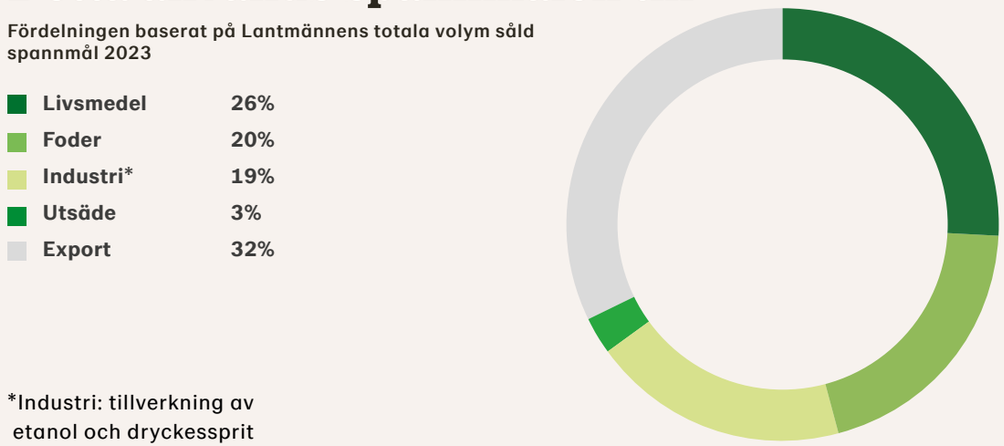
*beräknat på snittet för grödan och den totala skörden under de senaste fem åren i Sverige.

Årets skördeprognos, fördelning per gröda

Detta används spannmålen till

Fördelningen baserat på Lantmännens totala volym såld spannmål 2023

*Industri: tillverkning av etanol och dryckessprit

Oljeväxter och gröna proteiner

Oljeväxter

I Sverige odlas oljeväxterna raps, rybs och lin. Raps står för de överlägset största volymerna, och odlas till största delen i södra Sverige. Totalskörden av de närbesläktade grödorna raps och rybs är knappt 340 000 ton* per år, och den totala linskörden ligger på drygt 5 000 ton. Svenska lantbrukare har under 2023 och 2024 odlat mindre arealer raps vilket sänker produktionen, men efter en god övervintring ser bestånden i Skåne och kring Mälaren ut att ge en normal respektive strax under normal avkastning. Årets skörd av oljeväxter prognosticeras till 290 000 ton.

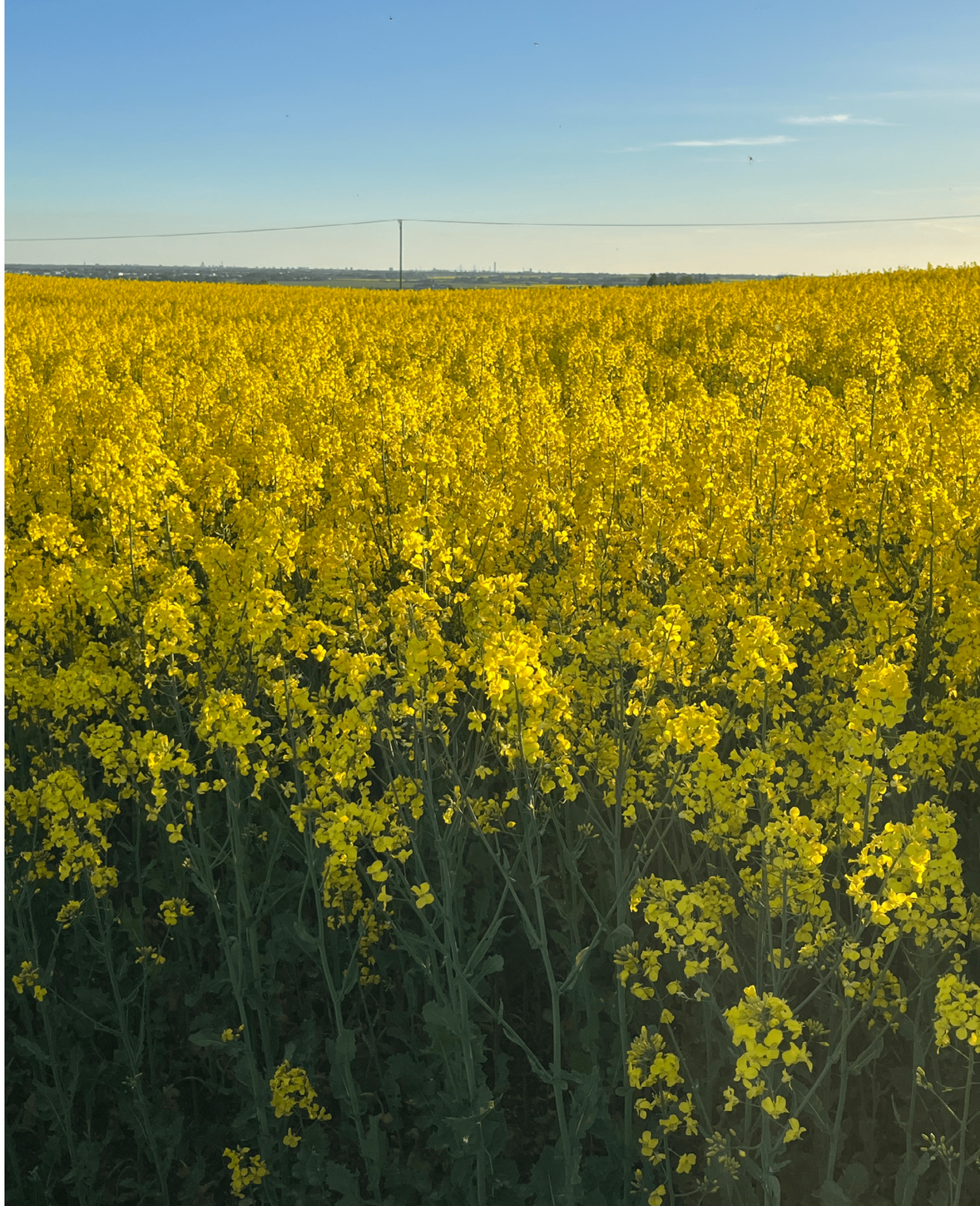
Trindsäd

Trindsäd, det vill säga ärter och bönor, har under de senaste åren fått ett rejält uppsving. Marknaden för gröna proteiner växer och det finns ett ökande intresse av att förädla växtprotein ur baljväxter. Proteingrödor är även av stort intresse för de svenska djurbönderna, som alternativ till olika importerade proteinkällor. Lantmännen bedömer att årets skörd av trindsäd väntas uppgå till 130 000 ton.

*beräknat på snittet för grödan och den totala skörden under de senaste fem åren i Sverige.

Fler grödor i växtföljden för svenska lantbrukare

Lantmännen satsar över en miljard kronor på en ny, storskalig produktionsanläggning för växtbaserade proteiner i Lidköping. I den nya anläggningen kommer protein från ärta och åkerböna att utvinnas, vilket kompletterar Lantmännens nuvarande produktion av vete- och havreprotein. Investeringen öppnar upp möjligheter för svenska lantbrukare att inkludera fler grödor i växtföljden.

Växtförädling för svenska ärter

Svenskodlade ärter har framtiden för sig när efterfrågan på svenskproducerat växtbaserat protein ökar. Idag odlas framförallt ärtsorten Ingrid, en foderärt som har utmärkta stjälkegenskaper och SW Clara, en välbeprövad kokärt av högsta kvalitet.

Genom växtförädling är målet att Lantmännen ska utveckla nya ärtsorter med förbättrad avkastningsnivå och odlingssäkerhet. Det är viktigt att framtidens ärtsorter är väl anpassade till varierande väderlek, att de smakar gott och uppfyller kvalitetskraven för nya applikationer. Stort fokus sätts i växtförädlingen på odlingssäkerhet och att förbättra sorternas sjukdomstolerans och stjälkegenskaper för en stabil och säker ärtproduktion.

I samarbete med ledande forskare inom bland annat SLU Grogrund arbetar Lantmännens växtförädling med effektiva metoder och de senaste växtförädlingsverktygen. Traditionell växtförädling kombineras med genetisk selektion och arbetet med urval för agronomiska egenskaper i fält prioriteras högt för att möta marknaden med nya förbättrade ärtsorter.

Ärtan Ingrid

- Godkänd på svensk sortlista sedan 2012 och har varit den mest populära sorten under många år.
- Har mycket bättre stjälkstyrka än andra sorter, vilket gör den lättare att tröska.
- 60–65 procent av ärtarealen i Sverige består av Ingrid.

Först i världen med storskalig fossilfri livsmedelsproduktion

Klimat & Natur är Lantmännens odlingsprogram för framtidens jordbruk som innehåller konkreta och mätbara åtgärder vilka gynnar biologisk mångfald och minskar klimatpåverkan. I år blir Lantmännen sannolikt först i världen att genomföra en fossilfri produktion av livsmedel i stor skala – i hela värdekedjan från jord till bord.

Lantmännen har analyserat utsläpp och energiåtgång från värdekedjan för livsmedel och introducerat alternativ till fossil energi. I år genomför Lantmännen en fossilfri produktion av livsmedel i stor skala. Det innebär att spannmålen produceras i en fossilfri värdekedja genom alla led från växtnäring och odling, till transporter och förädling. Först ut att produceras av höstskörden är mjölsortimentet inom Kungsörnen och AXA:s havregryn.

Långsiktig målsättning

Lantmännens odlingsprogram Klimat & Natur lanserades 2015. De lantbrukare som odlar enligt programmet arbetar med de senaste utvecklade odlingsmetoderna, bland annat fossilfria bränslen på gårdarna, precisionsspridning av växtnäring och anläggning av lärkrutor och blommande zoner på åkern. Under skördeåret 2015 stod den fossila energin för 80 procent av den totala energianvändningen. Sedan dess har den fossila energin successivt ersatts med förnybar. Kvävegödseln har varit den sista pusselbiten som nu är på plats genom Lantmännens samarbete med Yara. Med det senaste tillägget, fossilfri mineralgödsel, kommer mindre än fem procent fossila energislag att återstå i värdekedjan för mjöl och havregryn odlat enligt Klimat & Natur. Dessa fem procent utgörs av restströmmar som var och en är mindre än en procent vardera.

Alla lantbrukare anslutna till Klimat & Natur har ställt om till mer hållbara odlingsmetoder och insatsvaror på gården. I Sverige odlades 130 000 ton spannmål enligt Klimat & Natur 2023. Det motsvarar cirka tio procent av den spannmål som odlas för livsmedelsproduktion i Sverige.

I Finland introducerades Klimat & Natur för inhemska rågkontraktsodlare hösten 2021 och programmet har utvidgats snabbare än förväntat. Förra säsongen var rågskörden inom Klimat & Natur cirka 15 500 ton, vilket motsvarar cirka 17 procent av Finlands totala rågproduktion.

Programmet utökas successivt med nya partners och nya grödor. Nu pågår förberedelser för att lansera odlingsprogrammet i fler länder.

Läs mer om odlingsprogrammet Klimat & Natur

Läs mer om Lantmännens samarbete med Arla kring Framtidsgården Viken

Läs mer om Fossilfri nötköttsproduktion tillsammans med Haghultskossornas Kopensionat

"Nu inleds en ny era för hållbara livsmedel. Utsläppen måste minska för att vi ska nå klimatmålen. Samtidigt behöver livsmedelsproduktionen öka. Genom att möjliggöra en storskalig fossilfri produktion visar Lantmännen vägen framåt i livsmedelsbranschen."

Magnus Kagevik
Vd och koncernchef,
Lantmännen

Så här gör Lantmännen sin skördeprognos

Lantmännen publicerar sin skördeprognos - en uppskattning av hur stor årets skörd kommer att bli - i juli. Prognosens syfte är att ge Lantmännen ett underlag för hur mycket spannmål som kommer att levereras från de svenska lantbrukarna under året. Prognosen innebär även att allmänheten får information om den kommande skörden, en nyhet som brukar vara av stort intresse.

Skördeprognosen baseras på en bedömd avkastning som bygger på väderdata, nederbörd, temperatur samt arealuppgifter för varje län, som lantbrukarna i Sverige skickat in till Jordbruksverket. Även historiska uppgifter, exempelvis avkastning för liknande år, vägs in. Prognosen stäms av med Lantmännens säljare i respektive län och uppdateras med eventuell ny fakta innan den publiceras.

Att på förhand göra en bedömning av skörden är svårt och det är därför viktigt att ha i åtanke att skördeprognosen är just en prognos. Vädret under den resterande delen av sommaren och under skörden påverkar också både den faktiska volymen och kvaliteten. Hur årets skörd blir vet vi säkert först när lantbrukarna har bärgat sin skörd och resultatet har sammanställts.

Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 18 000 svenska lantbrukare, har 12 000 anställda och omsätter 70 miljarder SEK på årsbasis. Genom forskning och verksamhet i hela värdekedjan tar vi ansvar från jord till bord.

